
МІЖНАРОДНИЙ СИМПОЗІУМ «100-річчя НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ»

Учасники симпозіуму

В 2018 році відзначається 100-річний ювілей Національної академії наук України, і тому симпозіум було присвячено цій події. В роботі симпозіуму «100-річчя Національної академії наук України: минуле та сучасність» взяли участь понад 80 науковців із України, Білорусі, Азербайджану, Киргизстану, Грузії та Росії.

Відкрив перше пленарне засідання перший віце-президент НАН України А.Г. Наумовець, який зачитав привітання до учасників симпозіуму Президента НАН України Б.Є. Патона. У своєму вступному слові А.Г. Наумовець звернув увагу присутніх на те, що симпозіум розпочинає роботу в день народження засновника та першого президента Академії наук України В.І. Вернадського, і підкреслив, що створення Академії та її сторічна історія стали значним внеском України в історію світової науки. І сьогодні, незважаючи на труднощі нашого часу, НАН України зберегла значний науковий потенціал і має провідні позиції в цілому ряді напрямів сучасної науки. А.Г. Наумовець привітав гостей, що прибули на симпозіум з-за кордону, та наголосив на важливості міжнародного обміну досвідом організації науки та використання її результатів.

Перший віце-президент НАН України А.Г. Наумовець

Віце-президент НАН України Ю.П. Богуцький

Радник Президента України, віце-президент Національної академії мистецтв України Ю.П. Богуцький передав учасникам симпозиуму тепле привітання і побажання плідної роботи від імені глави держави П.О. Порошенка, нагадав про те, що нещодавно президент підписав указ про відзначення сторіччя НАН України, яким передбачено низку заходів як зі святкування цієї події, так і підтримки Академії; наголосив на тому, що нова редакція Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» також є одним із проявів підключення влади про майбутнє української науки, про формування адекватної відповіді на виклики сучасності, чому повинно сприяти і передбачене цим законом створення Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, перше засідання якої нещодавно відбулося під головуванням прем'єр-міністра України В.Б. Гройсмана.

З доповіддю «Національна академія наук України: історична і сучасна роль в розвитку вітчизняної науки» виступив головний учений секретар НАН України В.Л. Богданов. Розвитку академічної форми організації науки у світовій науці була присвячена доповідь голови консультативної ради з питань охорони інтелектуальної власності при Міжнародній асоціації академій наук, заступника голови Президії НАН Білорусі П.О. Вітязя (у співавторстві з В.К. Щербінім). Дослідженню історії створення і формування концепції розвитку української академії на базі щоденників В.І. Вернадського присвятив свою доповідь головний науковий співробітник Інституту історії природознавства і техніки ім. С.І. Вавілова РАН Ю.М. Батурін.

Загалом було заслухано 25 доповідей з актуальних питань розвитку науки, з якими виступили представники різних науково-дослідницьких інститутів та вищих навчальних закладів України та інших країн. Зокрема, було заслухано і обговорено доповіді:

В.І. Онопрієнка, головного наукового співробітника ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України» — «Епоха Б.Є. Патона в українській науці»;

Б.А. Маліцького, директора ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України» — «Добровські моделі науки: з історії, через сучасність — в майбутнє»;

О.Н. Кубальського, першого заступника головного ученого секретаря НАН України — начальника Науково-організаційного відділу Президії НАН України, заступника директора з наукової роботи ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України» — «Відзначення 100-річчя НАН України — вагома складова популяризації науки, піднесення її престижу в українському суспільстві»;

О.О. Грачева, завідувача відділу проблем діяльності та стратегії розвитку НАН України ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України» — «Міжнародній асоціації академій науки — 25 років»;

М.Г. Сеїдбейлі, директора Інституту історії науки НАН Азербайджану — *«Сторінки історії освіти у період Азербайджанської демократичної республіки»*;

А.А. Орозонової, завідувачки відділу міжнародної економіки Інституту економіки ім. Дж. Алишбаєва НАН Киргизстану — *«Тенденції взаємодії академічної та вузівської науки»*;

Г.В. Сігуа, старшого наукового співробітника Інституту економіки Тбіліського державного університету ім. І. Джавахішвілі — *«Ресурсне забезпечення інноваційного розвитку країн ЄС і Грузії»*.

В рамках симпозіуму було проведено семінар-нараду голів галузевих наукових рад Міжнародної асоціації академій наук (модератор: П.О. Вітязь, голова консультативної ради з питань охорони інтелектуальної власності та передачі технологій при МААН (Республіка Білорусь)).

За результатами проведення симпозіуму планується видання збірника матеріалів симпозіуму.

*О.С. ПОПОВИЧ,
д-р екон. наук, головний науковий співробітник
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»*

О.О. ШАЛІМОВ

(100 років від дня народження)

Шалімов Олександр Олексійович — видатний учений у галузі фізіології і медицини, доктор медичних наук (1958), професор (1961), академік АН УРСР (1978), академік АМН України (1993), Герой України (2005). Народився 20 січня 1918 р. у селі Введенка (нині Липецька область, Росія). В 1934 р. вступив на робітфак Кубанського медичного училища, який закінчив у 1936 р. з відзнакою.

У 1936—1941 рр. — студент лікувального факультету Кубанського медичного інституту. Після його закінчення працював у Читинській області РРФСР: у 1941—1944 рр. — хірург, головний лікар Нерчинсько-Заводської місьрайонної лікарні, 1944—1946 рр. — завідувач хірургічним відділенням, головний лікар Петровськ-Забайкальської міської лікарні. У 1946—1949 рр. — завідувач хірургічним відділенням Брянської обласної лікарні, 1949—1952 рр. — головний хірург Орловського облздороввідділу, завідувач хірургічним відділенням Орловської обласної лікарні. З 1952—1953 рр. — асистент кафедри госпітальної хірургії Курського медичного інституту, 1953—1957 рр. — головний хірург Брянського облздороввідділу, завідувач хірургічним відділенням Брянської обласної лікарні, захистив кандидатську дисертацію «Утворення штучного стравоходу при рубцевій непрохідності» (1955). З 1957 р. — доцент кафедри хірургії Харківського медичного інституту, у 1958 р. захистив докторську дисертацію «Хірургічне лікування раку головки підшлункової залози і фатерового сосочка». У 1959 — 1970 рр. — провідний хірург у лікувальних та наукових закладах Харкова: завідувач кафедри торакальної хірургії та анестезіології Українського інституту удосконалення лікарів, 1965—1970 рр. — директор Харківського науково-дослідницького інституту загальної та невідкладної хірургії. У 1970—1972 рр. — завідувач кафедри торакоабдомінальної хірургії Київського інституту удосконалення лікарів,

директор науково-дослідницького інституту гематології та переливання крові. З 1972 по 1988 рік — директор, з 1988 р. — почесний директор Київського науково-дослідницького інституту клінічної та експериментальної хірургії (нині — Національний інститут хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова НАМН України). Помер О.О. Шалімов 28 лютого 2006 р., похований на Байковому цвинтарі Києва.

Наукові дослідження стосуються розробки методів лікування гастроентерологічних захворювань і захворювань судин. О.О. Шалімов вперше провів удалу пересадку підшлункової залози хворому на діабет, розробив і впровадив нові методи операцій при онкологічних захворюваннях, органів травлення, судин, серця. Під його керівництвом відбулася перша в Україні операція з пересадження серця. О.О. Шалімов провів близько 40 тисяч операцій, автор понад 800 наукових праць та 112 винаходів.

О.О. Шалімов — Заслужений діяч науки України (1967), лауреат Державних премій України (1977) та СРСР (1985). Нагороджений орденами Держави (2005), «За заслуги» I (1999) та II (1998) ст., Почесною відзнакою Президента України (1993). О.О. Шалімов — Герой Соціалістичної Праці (1982), має державні нагороди СРСР. Міжнародною палатою американського біографічного інституту в 1998 р. академіка Шалімова визнано «Людиною планети». З нагоди ювілею, 23 січня 2018 р., введено в обіг пам'ятну монету України «Олександр Шалімов».

П.Г. БОГАЧ

(100 років від дня народження)

Богач Петро Григорович — відомий український фізіолог і біофізик, доктор біологічних наук (1960), професор (1961), академік АН УРСР (1978). Народився 30 січня 1918 р. у с. Соколівка (нині Хмельницька область). В 1937 р. закінчив Ніжинський педагогічний інститут. З 1939 р. працював у Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка, учасник війни з фашистською Німеччиною (1941—1945).

Працюючи в університеті, захистив кандидатську «Моторна функція шлунково-кишкового тракту та вітамін В1» (1952) та докторську «Механізми нервової регуляції моторної функції тонкого кишечника» (1960) дисертації. В 1952—1971 рр. — директор НДІ фізіології університету, водночас з 1964 по 1973 рік — засновник та завідувач кафедри біофізики. В 1972—1976 рр. обіймав посади декана біологічного факультету, проректора з навчальної роботи та першого проректора Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, 1973—1979 рр. — очолював кафедру фізіології людини і тварин. В 1978—1981 рр. — академік-секретар Відділення фізіології, біохімії та теоретичної медицини Президії АН УРСР. Помер 23 червня 1981 року, похований на Байковому цвинтарі у Києві.

Наукові праці присвячено вивченню центральних і периферійних механізмів регуляції травного апарату, фізіології гіпоталамуса, електрофізіології м'язів, молекулярній біофізиці. П.Г. Богач описав низку раніше невідомих моторних рефлексів шлунково-кишкового тракту, створив теорію його періодичної діяльності, запропонував нові варіанти датчиків рухової активності шлунково-кишкового тракту. П.Г. Богач спростував поширену концепцію передачі збудження на різні ділянки кишечника лише по стінках травної трубки, відкривши закон рефлекторної регуляції рухової діяльності травного апарату.

П.Г. Богач — лауреат Премії ім. К.М. Бикова АН СРСР в галузі фізіології (1967), нагороджений орденами та медалями СРСР.